

Anul: 2011

Cod RAN: 114328.03

Perioade: Evul Mediu

Epoci: Epoca medievală timpurie, Evul Mediu

Tipuri sit: amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive)

Autori: Adrian Andrei Rusu, Zoltán Soós

Instituții: Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, Muzeul Județean Mureș

Raport

C35/2011

Secțiunea C35 a fost trasată în partea nordică a bisericii, în partea nord-estică a navei capelei. Avea dimensiunile de 6 x 3 m pe axa (E-V) navei bisericii. Din umplutura recentă (la 0,50 m se afla un tub de canalizare), au fost colectate numeroase fragmente osteologice umane în poziție secundară. La 0,70 m adâncime se afla o podea de cărămidă, pe alocuri lutuită cu lut galben-verzui. În colțul nord-estic a capelei o groapă recentă se adâncea aproape până la baza fundației, la 1,70 m, astfel straturile arheologice sau relația și îmbinarea podelei cu zidul capelei în acest colț nu au putut fi determinate. Podeaua a mai fost intersectată de săpături (arheologice) recente: un șanț arheologic identificat în partea centrală a secțiunii, având lățimea de 1,25 m s-a adâncit până la 2,35 m, în lutul steril, umplutura constând din pământ homogen cu multe fragmente de cărămidă. O altă groapă, aflată în partea vestică a secțiunii se adâncea până la 0,80 m, intersectând podeaua de cărămidă. Umplutura acestei gropi conținea numeroase fragmente ceramice de dimensiuni mari și mijlocii și urme de mortar. Sub această intervenție recentă se afla o altă groapă, care se adâncea până în solul negru, compact, din epoca bronzului, aflat la 1,90 m, cu 0,10 m sub nivelul fundației zidului nordic al capelei. Umplutura prezenta numeroase fragmente de oase umane în poziție secundară, pământul conținând și puține fragmente mici de cărămidă. În groapă au fost descoperite în total trei schelete umane în poziție anatomică. Cel superior se afla la adâncimea de 1,50 m (M56, bărbat), așezat în poziție anatomică, având orientarea E-V. Alte două morminte se aflau pe fundul gropii (-1,90 m), în poziție anatomică, dar orientări diferite: M57 avea craniul spre V, M58 spre E.

În profilul șanțului arheologic mai vechi, dar și în cel al mormântului M56, sub podeaua de cărămidă se observau în număr mare oase umane dar și cranii, unele în poziție secundară, altele în situ, indicând înmormântări anterioare utilizării podelei, adâncindu-se până la 1,70 m, cu o concentrare îndeosebi în partea vestică a secțiunii.

Zidul nordic al capelei s-a conturat de a lungul profilului vestic al secțiunii printr-o umplutură omogenă de nisip, pământ, cărămizi, printre care și oase umane și fragmente de sticlă. În partea estică umplutura fostului zid prezenta o stratificare, nivelul superior - care începea la -0,15 m - fiind un strat subțire de pământ negru, dedesubtul căruia se afla un alt strat mai gros, cu fragmente de cărămizi, pietricele și dărâmatură, de culoare alburie și grosimea de 0,18 m. Fundul șanțului prin care s-a exploatat piatra și cărămida zidului capelei era stratul negru, specific în acest sit epocii bronzului. Negativul de zid se adâncea în general până la 1,70-1,80 m, dar în partea vestică din secțiune în acest negativ se adâncea o groapă modernă, de formă amorfă, ulterioară exploatarea negativului de zid, dar observat doar la nivelul tălpii zidului, care avea fundul la 2,10 m, în stratul preistoric. Părți din structura zidului s-a păstrat doar în colțul nord-estic al secțiunii, alte cărămizi întregi fiind recuperate din groapa modernă cu fundul la 2,10 m. Lățimea surprinsă din zid era de 0,80 m, o mică parte aflându-se sub profilul nordic.

C35a/2011

Secțiunea C35a se află la sud de C35, în colțul sud-estic al capelei. Dimensiunile erau de 6 (E-V) x 4 (N-S) m. Prin aceasta s-a dorit identificarea detaliilor arhitecturale pe baza fundațiilor din partea de sud și est a capelei, precum și dezvelirea mormintelor din acest sector. Din umplutura superioară s-a observat o cantitate mare de material osteologic uman aflat în poziție secundară, din care au fost recuperate selectiv câteva părți de schelet considerate de importanță în ceea ce privește analiza antropologică fizică. Din acest strat superior, descoperită tot în poziție secundară provine o monedă. La adâncimea de 0,90 m de la nivelul actual de călcare, într-o fâșie lată de 1,30 m, perpendiculară pe peretele sudic s-a putut observa umplutura recentă a unei secțiuni arheologice, constând din pământ cenușiu închis, cu mult mortar și fragmente de cărămizi, și care conținea multe oase umane în poziție secundară, printre care și fragmente mai mici sau mai mari de cranii, numerotate M99-M103. Tot la această adâncime s-a păstrat pe o porțiune mai mică din colțul sud-vestic a secțiunii o podea de culoare gălbuie, lutuită, tăiată de secțiunea arheologică.

De la acest nivel (-0,90 m) secțiunea a fost împărțită în mai multe sectoare, pe de o parte pentru protejarea zidurilor bisericii prin cruțarea pământului bătătorit de lângă acestea, pe de altă parte pentru dezvelirea eficientă a mormintelor. Astfel în jumătatea estică a secțiunii, s-a trecut la o divizare N-S, partea de sud fiind dezvelită prioritar pentru ocrotirea zidurilor, dar și pentru că aici exista posibilitatea de a identifica morminte nederanjate. La adâncimea de 1,20 m au apărut primele patru (M105-107 și M107a) morminte orientate E-V. M106 (bărbat) avea mâinile așezate pe bazin. Groapa comună a mormântului dublu M107 (bărbat) și M107a (femeie) avea conturul pronunțat, adâncindu-se în podeaua preistorică. La vest de acest grup de morminte, la un nivel ușor superior (-1,10 m) au apărut alte două morminte, dintre care M111 (bărbat) cu mâna stângă pe bazin și cea dreaptă pe picior, capul fiind aplecat pe dreapta. M112 era un mormânt de copil, cu mâinile lângă bazin, partea dreaptă fiind deranjată de un mormânt posterior, din care se păstrează în poziție secundară brațul drept, cu o monedă verzuie lipită de os. Tot la acest nivel a apărut și M113, care suprapunea parțial mormântul M105. Sub nivelul acestor morminte au apărut alte înhumări: M114, un craniu în poziție secundară și M115, un mormânt de adult. Sub M115, la adâncimea de 1,25 m a apărut M116 și M118. Pornind de la această adâncime au fost observate noi schelete: M119 se afla între M115 și M116, iar M120 la nord de acestea, în apropiere de M105, la nord de acesta, pe când M121 se poziționa între M115 și M119, din acest mormânt provine și o monedă găsită sub tibia scheletului. La adâncimea de 1,55 m au apărut noi înmormântări, M123 și M124, ambele grav afectate de gropile unor morminte mai recente. La adâncimea de 1,60 m a apărut M125, iar la nord de acesta M128. Un alt nivel a fost constituit de mormintele aflate la 1,83 m, dintre care M129 (bărbat) cu mâinile așezate lângă corp, M130 (bărbat) cu mâinile așezate lângă corp și piciorul îndoit din genunchi, având ca inventar o monedă, M131 (bărbat), cu mâinile încrucișate pe abdomen, M132 (femeie), cu mâna dreaptă lângă corp și cea stângă pe bazin, alături de un mormânt de copil M132b, cu mâna dreaptă lângă corp, cea stângă fiind deranjată de o altă groapă și M132a, cu mâna stângă pe bazin și cea dreaptă deranjată de o altă groapă. Aceluiași nivel aparținea mormântul M135 (bărbat), cu mâinile așezate pe abdomen. M136, un mormânt de copil, se afla la sud de acesta din urmă. La nivelul inferior a apărut M142, deranjată de secțiunea arheologică din secolul XX, și M143 (bărbat), cu mâna dreaptă așezată pe bazin. M149 era un craniu (femeie, 15-17 ani), aflat în poziție secundară, pe care s-au păstrat urmele de culoare verde a diademei de bronz.

Mormintele din jumătatea estică, partea nordică, au apărut la 1,18-1,30 m. M162-164 au fost toate trei intersectate de secțiunea anterioară, păstrându-se doar membrele inferioare. La adâncimea de 1,30 m au fost dezvelite mormintele M165-167, de asemenea deranjate de cercetările anterioare. Sub acestea, la 1,40 m se aflau mormintele M168, M169, M171-173, toate deranjate fie de morminte posterioare, fie de secțiune arheologică. În aceste cazuri nu s-a putut constata pe teren sexul defuncților sau poziția mâinilor față de corp. Observat încă la dezvelirea M168, la 1,48 m a apărut M170, cu mâinile așezate pe bazin. La 1,50 m se afla M174, pe când M175 era deranjată, din schelet s-a păstrat doar tibia.

Sub podeaua de lut, în colțul sud-vestic al secțiunii, la adâncimea de 1,05 m s-a găsit un craniu (M108) și un schelet de copil de 4-5 ani cu mâinile pe abdomen (M104), parțial deranjată de săpăturile recente. Din apropierea mormântului provine o monedă ruptă din vechime. Lângă aceasta a mai apărut un craniu în poziție secundară (M109) și un schelet M110 (femeie), care cu brațul stâng îmbrățișa un schelet de copil. De lângă groapa acestui mormânt provine un inel de bronz. Nivelului de la adâncimea de 1,20 m în această zonă aparține M122 (femeie), cu mâinile așezate pe abdomen, M117 având în inventar un nasture, și M126 în

care scheletul avea mâinile așezate lângă corp. La adâncimea de 1,50 m a apărut M137, la nord de acesta M138, la est de M137 M139, (femeie) cu mâinile pe abdomen, pe când M140, cu mâinile defunctului pe bazin se afla la est de M138. M141, cu mâinile de asemenea pe bazin era la nord de grupul anterior. La nivelul următor, la 1,60 m, din M144 s-au păstrat doar oasele membrilor inferioare, M145 (bărbat) și M146, cu mâinile lângă corp fiind de asemenea deranjate în mare măsură. La adâncimea de 1,55 m au apărut mormintele M150-155. La 1,84 m adâncime se afla M160

Săpăturile din colțul nord-vestic al secțiunii au fost începute mai târziu pentru a facilita accesul în secțiune. La adâncimea de 1,20 m a apărut un schelet de nou născut - M127. Noi morminte au apărut la adâncimea de 1,38 m: M133 și la nord de acesta M134 (bărbat), cu mâinile pe bazin, având un inel pe deget și o aplică de bronz în umplutura gropii. M147 și M148 au apărut la 1,42 m. La adâncimea de 1,55 m au apărut mormintele M156-M159, toate deranjate, din primele două păstrându-se doar membrele inferioare, din celelalte doar craniile.

Secțiunea a fost bogată și în descoperiri preistorice. Din umplutura gropilor de morminte, de la adâncimea de 1,20 m provine o roată de car. În colțul sud-estic al secțiunii care totodată era și colțul sud-estic al capelei pe o suprafață de 1,60 x 1,60 m s-a păstrat o porțiune din nivelul preistoric nederanjat de înmormântările din capelă, pe acest loc fiind amplasat în timpul funcționării capelei. În partea sudică a secțiunii arheologice din secolul XX, sub fundația zidului capelei (-1,50 m de la nivelul actual) s-a observat o lutuire relativ groasă, ars intens (V1), care se continua pe o porțiune mică și în profilul estic. După dezvelirea mormintelor s-a trecut la cercetarea în suprafață a întregii lutuiri din acest colț sud-estic a capelei. Din umplutura vetrei care se adâncea până la 1,82 cm, s-a recuperat o cantitate redusă de material arheologic, printre care fragmente ceramice atipice și un obiect de bronz grav deteriorat și prost păstrat, fără posibilitatea de a defini funcția acestuia. La adâncimea de 1,50 m au fost observate două gropi de pari adâncite cu 0,35-0,40 m de la nivelul lutuirii (G3 și G4) alături de alte gropi de dimensiuni reduse (G1 și G2). Material arheologic constând din fragmente ceramice a fost prelevat doar din G1. Din această podea au fost recuperate fragmente ceramice și material osteologic animalier ars.

De la adâncimea de 2,40 m, din stratul arheologic aferent epocii bronzului s-a prelevat un altar de lut specific perioadei. De la acest nivel doar colțul sud-estic a fost săpat până la nivelul lutului, din acest strat care se adâncea până la 2,53 cm au fost recuperate fragmente ceramice neolitice.

C36/2011

Secțiunea C36 a fost trasată în prelungirea secțiunii C35 spre vest, la 1m distanță de acesta, pentru documentarea zidului capelei, a porțiunilor păstrate din podeaua lutuită și dezvelirea mormintelor. Lungimea secțiunii (E-V) era de 6 m, lățimea de 3 m. La o adâncime superficială de 15 cm se afla zidul nordic al capelei, reclădit din beton până la o adâncime de 90 cm, colțul nord-vestic al acesteia fiind de asemenea surprins aproximativ la mijlocul secțiunii. Sub rezidirea de beton - din care în secțiune s-a surprins o lățime de 50 cm), la o adâncime de 90 cm se afla și zidul medieval din piatră. Podeaua de lut a apărut doar pe un segment foarte redus în colțul sud-estic, de aici însă lipseau cărămizile de podea, nivelul fiind aranjat doar prin lutuire groasă de 10-15 cm, de culoare verzui-galbenă. Această podea a fost într-o foarte mare măsură deranjată de morminte ale căror gropi sepulcrale întretăiau atât podeaua, cât și mormintele mai vechi, umplutura conținând deosebit de multe oase umane în poziție secundară. În mormântări în capelă au fost și înainte de lutuirea podelei, fapt dovedit de apariția oaselor umane atât în poziție anatomică, cât și secundară sub acesta.

Primele morminte au fost sesizate la adâncimea de 110 cm, sub o umplutură cu multe fragmente de cărămidă și dărâmatură. Acestea se aflau atât în exteriorul capelei, cât și în interior. Între oase și zidul vestic al capelei s-a observat pe o lățime de 30 cm o fâșie de pământ negru cruțat (nederanjat de gropi mortuare). În afara capelei, mormintele M59 (bărbat, mâini pe pelvis) și M60 (femeie, mâini pe pelvis, unde se afla și o monedă) se aflau în apropierea zidului, s-au păstrat doar părțile superioare ale scheletelor, bazinul și membrele inferioare fiind deranjate de o groapă posterioară. Umplutura gropilor de mormânt era pământ negru, afânat. Imediat sub mormântul celor doi adulți, într-o poziționare oarecum simetrică se afla scheletul foarte degradat al unui copil (M74). Deși avea groapă proprie cu colțurile rotunjite (rotunjire superficială în partea estică și mai proeminentă în cea vestică), marginea gropii de la nivelul inferior în partea estică era

identică cu cea a adulților, astfel s-a considerat, că mormântul era în relație directă cu M59 și M60. M75 (adult, 17-19 ani) se afla la nord de cel precedent, la adâncimea de 1,15 m, fiind deranjat la membrele inferioare de o groapă modernă. La sud de M74 se afla groapa mormântului M76, care se adâncea până la 1,40 m, din umplutură fiind recuperate multe oase umane aflate în poziție secundară.

În interiorul capelei la acest nivel (1,10-1,20 m) au fost identificate 13 schelete, toate având orientarea E-V, fiind înmormântate aparent într-o groapă comună, M61-73, aparent toți bărbați, cu craniul în apropierea zidului vestic, scheletele nefiind așezate unul lângă celălalt, ci mai degrabă ușor suprapuse (parcă nu ar fi fost așezate ci „aruncate” în groapa de mormânt). În privința poziției mâinilor s-a constatat, că în M69 acestea se aflau pe piept, în M72 mâna dreaptă pe abdomen, cel stâng pe pelvis, în M70 și M73 ambele mâini pe abdomen, iar în M65, M66 și M71 pe pelvis. Printre aceste oase se aflau în poziție secundară - deranjate deci de posibila groapă comună - un craniu (M77) și scheletul unui copil (M78). Sub nivelul acestor morminte se aflau mormintele M79 (inventar: o aplică și o monedă) și M80. La un nivel inferior acestor se aflau mormintele M81 (cel mai timpuriu mormânt în situ din această parte a capelei) și la N de acesta M82, a cărui groapă întretăia mormântul precedent, distrugând în totalitate partea stângă a scheletului. Ultimul nivel de înmormântări începea la o adâncime de 1,80 m, în M83 (avea mâinile pe bazin) s-au păstrat și urmele sicriului de lemn, groapa adâncindu-se până la 2,25 m.

La vest de capelă, la adâncimea de 1,65 m am identificat o podea gălbuie, pe alocuri de culoarea piersicii, cu nuanțe cenușii, în care au fost găsite fragmente ceramice răzlețe din prima epocă a fierului, oase de animal, un cercel din bronz, iar în partea estică s-a identificat și o groapă de par, din apropierea căreia se observau urme de lemn carbonizat „aliniat” în direcție nord-vestică, constituind o posibilă urmă de stâlp de susținere. În colțul de NE a secțiunii se afla o vatră, a cărui strat de arsură și pământ era mai gros, de culoare roșu-maronie. În unele locuri podeaua a fost deranjată de vizuini de animale. Stratul din epoca bronzului se adâncea până la 2,30 m, unde începea cel din neolitic.

C37/2011

Secțiunea a fost trasată la intrarea sudică a bisericii, având inițial lungimea pe axa N-S de 4 m și lățimea de 3 m, cu lățire ulterioară de încă 3 m, în final fiind dezvelit întreaga suprafață dintre cei doi contraforți apropiați intrării sudice (4 x 6 m).

În prima fază, la adâncimea de 0,20 m s-a observat un strat de dărâmatură în apropierea zidului bisericii, pe când în zona centrală a secțiunii s-a dezvelit un strat de pietriș. În partea sudică a secțiunii straturile arheologice au fost deranjate de șanțul (E-V) săpat pentru o conductă. Primul mormânt (M84) aparținea unui copil (2-3 ani) și unui adult, și a apărut la adâncimea de 1,20-1,30 m, la circa 0,80 m de zidul sudic a bisericii. Pe craniul copilului s-au observat mici mărgelile dintr-o diademă împreună cu 15 cm din materialul textil pe care acestea au fost aplicate. După o primă lățire necesară din cauza surpări profilului în urma ploilor abundente, au apărut două morminte. M85 se afla în apropierea intrării la -0,65 m, mâinile fiind așezate pe bazin. La sud de acesta, un craniu indica M86, care se afla la 0,50 m adâncime. Din umplutura secțiunii provine o aplică de carte și o cataramă din bronz. Din M87, care se afla în partea sudică a secțiunii, s-au păstrat doar brațul drept și partea inferioară a scheletului.

În partea de est a secțiunii, cercetată într-o a doua fază, la o adâncime superficială de 0,10-0,18 m, a fost descoperit un zid de cărămidă pe fundație de pietre (N-S), cu lățimea de 0,53 m, care era perpendicular spre colțul estic a intrării sudice în biserică. De lângă acesta provine un craniu aflat în poziție secundară M88. Zidul suprapunea mormântul M89, care era orientat NV-SE, și din care lipsea craniul, o parte din vertebre și umărul stâng. Între M85 și M86 s-a găsit un craniu M90 aflat în poziție secundară. M85 intersecta membrele inferioare ale mormântului M91, care a mai fost deranjat și de zidul de cărămidă. La un nivel inferior acestui grup de morminte se aflau alte gropi sepulcrale. Dintre aceste M92 se afla sub M85, fiind grav afectat, păstrându-se doar părți din membrele inferioare. Un alt mormânt M93 aparținea unui copil de 4-5 ani, și a fost descoperit înspre mijlocul secțiunii. Din umplutura mormântului provine un fragment dintr-un cercel de bronz. În jurul acestui mormânt s-au păstrat în număr mare și în situ cuiele de la sicriu. La adâncimea de 80 cm a apărut un nou mormânt M94, din care s-au păstrat membrele inferioare și cuiele de la sicriu. În colțul sud-estic a apărut M95, de la sicriu s-au păstrat câteva cuie, din umplutură provin și câteva cărămizi de podea. Mormântul a fost săpat într-o platformă preistorică (prima epocă a fierului ?) formată din

fragmente ceramice aranjate pe o luture. Acesta a mai fost parțial intersectată și de M87. În apropiere de zidului bisericii se afla M96, din care se păstrează doar partea superioară a scheletului. Sub M87 se afla M97, din care s-au păstrat membrele inferioare. La adâncimea de 1,35-1,40 m a apărut M98, care aparținea unui copil de 3-4 ani, pe craniul căruia se afla o diademă. Caracteristicile acesteia indică o datare în secolele XVII-XVIII.

C38/2011

C38 a fost trasată la nord de zidul nordic de incintă a mănăstirii, la 3 m vest de secțiunea C34 cercetată în anii trecuți. C38 avea dimensiunile de 5 x 5 m. La adâncimea de 10-15 cm a apărut o platformă de cărămidă amorfă, cu urme de luture pe suprafață. Pe lângă cantitatea însemnată de fragmentele ceramice, din stratul aferent acestei platforme au apărut mai multe monede, alături de câteva obiecte de metal (degetar) și os (nasturi). În nivelurile inferioare au apărut mai multe monede la diferite adâncimi: la adâncimea 0,40-0,60 m două monede alături de un ac de bronz; la 0,60-0,80 m; la 0,80-0,90 m; la 1,40 m o monedă a apărut alături de numeroase fragmente ceramice, la 1,50 m fiind descoperită alte două monede.

La adâncimea de 1,30 m s-a observat un complex arheologic (V1), care s-a conturat prin urme de arsură circulară, cu urme de cărbune și pământ ars intens. Marginile complexului păstrat zidurile de pământ și lut ars ale complexului, din extremitatea estică a acestuia fiind recuperate două cărămizi. Diametrul complexului interpretat precum cuptor era de 1,30 m, o parte din acesta fiind sub profilul sudic a secțiunii.

Stratul arheologic preistoric, grav afectat de amenajările medievale a apărut la adâncimea de 1.80 m, aici fiind observat și primul complex arheologic: câteva pietre așezate grupat. La aceeași adâncime s-a contura și o groapă (G1) din umplutura căreia provin și fragmente de cărămidă și ceramică, dar și un pahar de sticlă. O altă groapă (G2) pornea de la aceeași adâncime și se adâncea până la 1,65 m, din acesta provin fragmente ceramice preistorice, chirpici, dar și un idol de lut fragmentar. În stratul preistoric de la adâncimea de 1,80 m a apărut o greutate de pescuit și câteva fragmente ceramice. La adâncimea de 2,25 m s-a observat o platformă formată din multe fragmente ceramice, material osteologic de animal și pe alocuri cu chirpici, de aici fiind recuperat și un fragment de obsidian. Din acest nivel pornea o groapă (G3), care se adâncea până la 2,85 m.

Sector B - C4/2011

Secțiunile C4 și C5 din sectorul B se aflau în partea nord-estică a grajdului, în imediata apropiere a intrării din acest colț. Au fost trasate paralel cu zidul estic a grajdului, dimensiunile secțiunilor fiind de 5 (N-S) x 3 m, cu un martor de 1 m, lungimea totală ajungând deci la 11 m. Primele complexe arheologice au apărut la adâncimea de 0,90-1,00 m G7 a apărut în colțul sud-estic a secțiunii, umplutura acestuia era lutoasă, cu puține fragmente ceramice mărunte. Groapa se observă marcant și în profilul sudic a secțiunii. Din groapă provine și un fund de vas cenușiu și alte fragmente ceramice. La aceeași adâncime în colțul sud-vestic a secțiunii sa observat un strat de dărâmatură conținând fragmente de cărămidă și ceramică, precum și urme de lemn pe fundul gropii (identificat anterior precum G5). În colțul nord-vestic a secțiunii același strat avea o altă omogenitate, și consta din multe fragmente de cărămidă și pietre, cu fragmente ceramice, cahle și oase de animal (identificat anterior precum G6, săpat în nivelul preistoric). Stratul nisipos-lutos, de culoare gălbuie din colțul sudic conținea cahle în cantitate mai mare. Sub acest strat a apărut dărâmătura cu multe pietre și fragmente de cărămidă amestecate cu nisip fin, pământ cenușiu cu material arheologic constând din fragmente ceramice și cahle. Această dărâmatură se adâncea până la 1,55 m. De la adâncimea de 1,20-1,50 m, din dărâmatură provin mai multe piese de metal, majoritatea piese de harnașament: un pinten, cataramă, potcoavă, etc., dar și obiecte de bronz, printre care un lanț, nasturi și alte obiecte de metal. Sub dărâmatură, la 1,50 m s-a conturat și zidul de cărămidă și piatră a unei clădiri cu axa lungă pe direcția nord-sud. Nivelul de călcare a clădirii (podeaua bătorită ?) se afla la adâncimea de 1,70 m. Încăperea era compartimentată de un zid de cărămidă cu direcția est-vest. La est de zid s-a mai observat și o construcție de cărămidă de dimensiuni mici, de formă patrulateră, probabil fundația hornului. Lângă zid, în exteriorul clădirii, la est de acesta, în partea nordică a secțiunii s-a conturat groapa G9 de formă semicirculară, formă tronconică, cu umplutură din epoca modernă și câteva fragmente ceramice preistorice. Având diametrul de 1,58 m, acesta se adâncea până la 4,00 m, lutul steril fiind la adâncimea de 2,30 m.

Pentru dezvelirea mai amplă a clădirii, s-a trecut la lărgirea spre vest a secțiunii cu 2 m, și demontarea

martorului și astfel lungirea secțiunii spre sud cu 2 m (profilul estic a noii secțiuni „întrând” în profilul vestic a secțiunii B/C5), dimensiunile finale fiind de 7 x 5 m. În această parte sudică, din zidul clădirii provine o monedă din secolul XVII, din dărâmătură fiind recuperate fragmente ceramice, cahle, piese de metal, dar și de sticlă.

Sector B - C5/2011

Un prim complex, G1 se afla în colțul nord-vestic a secțiunii, și era o groapă de dimensiuni mari, care pornea de la 0,68 m de la nivelul actual de călcare, adâncindu-se până la 3,30 m, marginea de sud fiind căptușită cu cărămizi, umplutura conținând fragmente de cărămidă, mult mortar, pietre și pământ amestecat cu nisip până la cca 1,80 cm, după care umplutura era pământ brun închis. Din acest complex provine și un sigiliu de bronz. Diametrul era de 1,55 (N-S) x 0,98 (E-V) m.

În această secțiune, după îndepărtarea stratului de umplutură din epoca modernă, la adâncimea de 1,20 m s-a ajuns în nivelul din prima epocă a fierului (cultura Gáva ?), unde au apărut fragmente ceramice și material osteologic. G2, de formă rotundă, se afla în partea estică a secțiunii, avea formă ovală, adâncindu-se în trepte până la 1,45 m. Materialul prelevat se datează în preistorie. G3 era un complex de dimensiuni mici, cu material ceramic preistoric în umplutura brun-cenușie. Un cățel de vatră provine de la adâncimea de 1,18 m, de lângă profilul estic. De la adâncimea de 1,50 m, la 0,30 m de profilul nordic, din nivelul preistoric provine un fragment dintr-o seceră de bronz. La 1,60 m s-au conturat două vetre preistorice V1 și V2, precum și gropile G4 și G5. G4 cu diametrul de 0,60 m și adâncimea superficială de 0,05 m se afla în apropierea profilului sudic, parțial sub profil, conturându-se precum o groapă semicirculară, cu umplutură omogenă de pământ de culoare neagră, și tăia V1. Aceasta din urmă se afla în colțul sudic, la 1,66 m, parțial sub profil, fiind marcată prin pământ și arsură de culoare cărămidie, roșatică și portocalie, având formă circulară, diametrul fiind de 1,25 m și grosimea arsurii de 0,07 m. V2 se afla sub profilul estic, doar o mică parte fiind surprinsă în secțiune, la adâncimea de 1,70 m. Diametrul era de 0,80 m (N-S), iar culoarea brună. V3 s-a observat în profilul vestic, la 1,60 m adâncime, avea diametrul aproximativ de 56 cm (N-S), fiind deranjat parțial de G1, culoarea cărămidie-gălbui, forma nu s-a putut defini, grosimea de 0,07-0,10 m. V4 era un cuptor din epoca bronzului, în apropierea colțului sud-estic a secțiunii, la 0,15 m sub nivelul V1 și 20 cm sub nivelul V2, la adâncimea de 1,94 m. S-a conturat prin urme de arsură de culoare brună și roz, precum și urme de cenușă brun-negricios, formând un cerc aproape perfect. Diametrul superior era de 1,10 m. La 197 cm s-a observat o lutuire omogenă galbenă, pereții cuptorului păstrându-se parțial pe partea estică. Sub lutuire dimensiunile cuptorului erau de 1,05 x 1,35 (N-S) m. Umplutura gropii cuptorului a fost dezvelită mai întâi pe jumătate, fiind recuperate fragmente ceramic și osteologice, observându-se și fragmente foarte mici de bronz, acestea din urmă nu au putut fi recuperate datorită fragilității. V5 era o arsură superficială, iar V6 avea diametrul de a lungul profilului de 0,85 m, cu umplutură de culoare brună. G8 se afla în partea de sud a secțiunii, imediat sub profil, deranjând parțial complexe V1 și G4, fiind surprins doar o mică parte din acesta, umplutura conținând și un cui de fier, datând astfel complexul în epoca modernă.

Sector B - C6/2011

Secțiunea a fost trasată la nord de grajd, în apropiere de acesta, pe o viitoare traiectorie de conductă. Nivelul superior consta din umplutură modernă, cu multă cărămidă și piatră. La adâncimea de 1,30 m se afla un craniu de cal, alături de materiale ceramice, de sticlă și pipe de lut din epoca modernă. Nivelul cu material arheologic identic se adâncea până la 1,50 m, unde în colțul sud-vestic s-a observat un aranjament din pietre de râu în formă de L. Material ceramic preistoric a fost observat la 170 cm adâncime, lutul steril aflându-se la 2,30 m adâncime.

Sector B - C7/2011

Secțiunea C7 a fost trasată la est de grajd, în apropierea pavajului actual, pe traseul liniei de canalizare din proiectul de modernizarea a cetății. După stratul de pietriș modern a urmat nivelul din epoca modernă, cu multe fragmente ceramice și osteologice, de la adâncimea de 0,70-0,80 m provenind și o monedă. Nivelul preistoric de la începutul epocii fierului (cultura Gáva ?) s-a observat la 1,20-1,40 m, de aici provin fragmente ceramice dar și un ac de bronz, stratul adâncindu-se până la 1,75 m. Nivelurile inferioare conțineau materiale arheologice sporadice. Lutul steril se afla la 2,40 m adâncime.

Zona mănăstirii Franciscane.

Zidul nordic al capelei s-a conturat de a lungul profilului vestic al secțiunii C36 printr-o umplutură omogenă de nisip, pământ, cărămizi, printre care și oase umane și fragmente de sticlă. În partea estică umplutura fostului zid prezenta o stratificare, nivelul superior - care începea la -0,15 m - era un strat subțire de pământ negru, dedesubtul căruia se afla un alt strat mai gros, cu fragmente de cărămizi, pietricele și dărâmătură, de culoare albuie și grosimea de 0,18 m. Fundul șanțului prin care s-a exploatat piatra și cărămida zidului capelei era stratul negru, specific în acest sit epocii bronzului. Negativul de zid se adâncea în general până la 1,70-1,80 m, dar în partea vestică din secțiune în acest negativ se adâncea o groapă modernă, de formă amorfă, ulterioară exploatării negativului de zid, dar observat doar la nivelul tălpii zidului, care avea fundul la 2,10 m, în stratul preistoric. Părți din structura zidului s-a păstrat doar în colțul nord-estic al secțiunii, alte cărămizi întregi fiind recuperate din groapa modernă cu fundul la 2,10 m. Lățimea surprinsă din zid era de 0,80 m, o mică parte aflându-se sub profilul nordic. Zidul capelei a fost surprins în C35 și în C36. Pe baza săpăturilor arheologice am reușit să stabilim etapele de construcție a fostei capele care era ulterior adosat sacristiei la începutul secolului XV. Până la săpăturile arheologice din 2011 s-a crezut că fosta capelă era prima biserică franciscană din secolul XIV în jurul căreia s-a dezvoltat mai târziu mănăstirea de secol XV. Săpăturile arheologice însă au contribuit cu date noi la istoricul clădirii aflând că capela cercetată este din secolul XV iar locul primei biserici încă este neidentificat.

În C35/a au fost identificate urmele unui atelier de prelucrat metale din epoca fierului. Atelierul s-a păstrat în nava fostei capele în colțul sud-estic a acesteia. Gropile identificate în atelier conțineau bulgări de metal topit, iar în partea sud-vestică a platformei atelierului s-a păstrat urmele unei vetre.

Sector B.

Sectorul B se situează în colțul sud-estic a cetății în zona fostului grajd militar. În casetele C5, C6, C7 am identificat gropi menajere și urme de nivelare fără construcții sau structuri. În C4 am identificat fundațiile unei case din secolul XVII, care conținea material arheologic valoros. Casa avea fundații de piatră peste care s-a construit structura de lemn, nu avea pivniță numai o groapă de provizii adâncă de 3m. Cea mai reprezentativă parte a casei din punct de vedere arheologic era zona fundației hornului unde am identificat și o serie de cahle de secol XVII dintre care mai multe erau cu smalt verde iar unele aveau stema familiei Kornis. Pe baza acestor descoperiri putem presupune că casa identificată putea să aparțină familiei nobiliare și puteau să aibă o rezidență orășenească între zidurile cetății orașului Târgu Mureș.

Informații suplimentare online

[Raportul 4797 din cronică.cimec.ro](https://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](https://mapserver.cimec.ro)
